

SVERIGES AMBASSAD
MOSKVA

1993-04-29

Pol 1:1/Magnusson/aca
1993-05-05
Delges (a+dok1)
Kabs
L Olson, Pol 1:1
Wallenberg-föreningen
von Dardel
C Persson
Delges (a+bil)
Magnusson, Pol 1:1
Makinen, Chicago

Departementsrådet
Hans Magnusson

Utrikesdepartementet

119/003

INKOM UD		
1993-04-30		
AVD	GR.	MÅL
P	2	EW

W

RW-dokument
hbr/ Lyrvall-Magnusson 930428
(#bil.)

Broder,

Insänder kopior av nya RW-dokument, presenterade av den ryska sidan vid sjunde arbetsgruppsmötet den 14-15 april och översända till ambassaden den 26 april (inkom 28 april).

Bilägger ambassadens snabböversättning av förteckningen över de 23 dokumenten. För närvarande finns inte resurser att översätta dokumenten i sin helhet.

Björn Lyrvall
Björn Lyrvall

Björn Lyrvall

FÖRTECKNING

över dokumentkopior om Raoul Wallenberg, överlämnade till den svenska sidan

1. Fängelsekort av den 6 december 1944 från Lubjanka för Willy Rödel.
2. Samma kort (baksidan) med anteckning om Willy Rödels föregående uppehållort (utan datum).
3. Läkarutlåtande om Willy Rödel. 12 september 1947.
4. Brev från chefen för MGB's tredjehuvudstyrelses 4:e avdelning, Kartasjov, till chefen för MGB's inre fängelse Mironov. Den 14 oktober 1947.
5. Förteckning över W. Rödels tillhörigheter. 15 oktober 1947.
6. Meddelande från överste Mironov till Kartasjov om W.Rödels död med bilagd rättsmedicinsk undersökningsakt rörande undersökning av W.Rödels lik. 16 oktober 1947.
7. Rapport om N.A. Bulganins telegram till befälhavaren för andra ukrainska fronten angående översändningen till Moskva av de i Budapest anhållna schweiziska diplomaterna Meyer Max och Feller Gerald samt det slovakiske sändebudet Jan Spisjak. 29 januari 1945.
8. Rapport om de i Ungern arresterade G.R. Feller, M. Meyer och J. Spisjak (utan datum).
9. Protokoll från förhör av den anhållne löjtnanten i holländska armén, H. Vandervaals. 26 februari 1946.
10. Rapport om H.Vandervaals, sammanställd av medlemmen i den rysk-svenska arbetsgruppen V.K. Vinogradov. 13 april 1993.
11. Rapport om D.E. Demtjenko. 13 april 1993.
12. Rapport om N.K. Sjinkarenko-Katz. 13 april 1993.
13. Rapport om R.E. Kuzmina. 13 april 1993.
14. Order från divisionsbefälhavaren om att sända arresterade fångar till divisionsstabens underrättelseavdelning. 5 januari 1945.
15. Order från kårbefälhavaren att bevaka den svenska missionen i Budapest. 3 januari 1945.
16. Order från befälhavaren vid 317 skyttedivisionen om bevakning av ungerska missionen och medlemmar i den ungerska regeringen, samt den svenska missionen. 12 januari 1945.
17. N.A. Bulganins telegram till befälhavaren för andra ukrainska fronten. 17 januari 1945.
18. Rapport från Zacharov om att, vid sidan av R.Wallenberg, andra medarbetare vid svenska samt schweiziska missionerna upptäckts i Budapest. 20 januari 1945.
19. Telegram från N.A. Bulganin till andra ukrainska fronten om arrestering av de schweiziska diplomaterna. 17 januari 1945.
20. Telegram från Zacharov till N.A. Bulganin om avsändandet av R.Wallenberg till Moskva. 25 januari 1945.
21. Uppteckning av telefonsamtalet med armégeneralen P.I. Ivasjutin. 12 april 1993.
22. E.M. Sasovskijs minnen.
23. Rapport om jämförelseanalys av öppna publikationer om R.Wallenbergs öde under perioden augusti 1987 - februari 1993.

Kommentarer till översättningen

En mindre stil har använts för att markera egna kommentarer, t.ex. då något i dokumentet varit oläsbart.

Kursiverad stil har använts för att markera handskrivna anteckningar på dokumentet.

Följande förkortningar har ej översatts:

KGB - Kommittén för Statens Säkerhet

MGB - Ministeriet för Statens Säkerhet

MID - Utrikesministeriet

MVD - Inrikesministeriet

NKGB - Folkkommissariatet för Statens Säkerhet

NKVD - Folkkommissariatet för Inrikesärenden

Samtliga namn har, då annat inte varit känt, transskriberats utifrån den ryska stavningen. Reservationer lämnas, framför allt vad gäller stavningen av de ungerska namnen.

Pol 1:1/Ds Rabow
1993-08-02

Ex till:

Magnusson, pol 1:1

Olson, pol 1:1

Hallqvist, Kiev

von Dardel

Carl Persson

amb Moskva

exp 930802 sc

FÖRTECKNING

1. Willy RÖDELS fängelsekort från Ljubjankafängelset från 6 december 1944.
2. Baksidan av samma kort med anteckning om Willy RÖDELS föregående vistelseort, utan datum.
3. Läkarintyg angående Willy RÖDEL från 12 september 1947.
4. Brev från KARTASJOV, chef för MGB:s 3:e överstyrelses 4:e avdelning, till MIRONOV, chef för MGB:s Inre fängelse.
5. Förteckning över Willy RÖDELS tillhörigheter från 15 oktober 1947.
6. Meddelande från MIRONOV till KARTASJOV angående Willy RÖDELS död med bilagd rättsmedicinsk obduktionsprotokoll. Från 16 oktober 1947.
7. Rapport om BULGANINs telegram till befälhavaren för 2:a Ukrainska Fronten angående översändningen till Moskva av de i Budapest anhållna schweiziska diplomaterna Max MEYER och Gerald FELLER samt det slovakiske sändebudet Jan SPISJAK från 29 januari 1945.
8. Rapport om de i Ungern arresterade FELLER, MEYER och SPISJAK. Odaterad.
9. Protokoll från förhör av den anhållne Herit VANDERVAALS, löjtnant i holländska armén från 26 februari 1946.
10. Rapport om VANDERVAALS, sammanställd av VINOGRADOV, medlem i rysk-svenska arbetsgruppen, från 13 april 1993.
11. Rapport om Dmitrij Jemeljanovitj DEMENTJENKO från 13 april 1993.
12. Rapport om Natalja SJINKARENKO-KATZ från 13 april 1993.
13. Rapport om Raisa Jemeljanovna KUZMINA från 13 april 1993.
14. Order från divisionschefen att sända arresterade fångar till divisionsstabens underrättelseavdelning. Från 5 januari 1945.
15. Order från kårchefen att skydda den svenska missionen i Budapest. Från 3 januari 1945.
16. Order från chefen för infanteridivision 317 angående skydd av ungerska missionen och medlemmarna av ungerska regeringen samt svenska missionen. Från 12 januari 1945.
17. BULGANINs telegram till befälhavaren för 2:a Ukrainska Fronten från 17 januari 1945.
18. Rapport från ZACHAROV angående de medarbetare vid svenska och schweiziska missionerna som, förutom WALLENBERG, påträffats i Budapest. Från 20 januari 1945.
19. Telegram från BULGANIN till befälhavaren för 2:a Ukrainska Fronten angående arrestering av de schweiziska diplomaterna. Från 17 januari 1945.

20. Telegram från ZACHAROV till BULGANIN angående avsändandet av
WALLENBERG till Moskva. Från 25 januari 1945.
21. Redogörelse av telefonsamtal med armégeneralen Pjotr Ivanovitj IVASJUTIN från
12 april 1993.
22. Jevgenij Michailovitj SASOVSKIJs minnen.
23. Rapport om jämförande analys av öppna publikationer från perioden augusti 1987
till februari 1993 rörande WALLENBERGs öde.

Sammanlagt: 23 dokument om 36 sidor (31 sidor i översättning)

Framsidan av fängelsekortet

1. Efternamn: *Rödel*
2. Förnamn: *Willy*
3. Fadersnamn:
4. Födelseår: *1887*
5. Födelseort: *Ganau, Tyskland*
6. Adress: *samma*
7. Yrke: *diplomat*
8. Arbetsplats, befattning: *tyska ambassaden i Bukarest, ambassadörens adjutant*
9. Partitillhörighet: *Nej*
10. Nationalitet: *tysk*
11. Medborgarskap: *tyskt*
12. Arresterad: *1944-09-08* (månaden osäker)
13. Brottets art:
14. Artikel i brottsbalken: *krigsfånge*
15. Kortet ifyllt av: *NKGB:s Inre fängelse*
1944-12-06 Upprättat kortet: (oläsbar signatur)
- Organ: *Krigsfånge* Avdelning: ...(oläsbart, överstruket)...
- Sl.*: *Smersj*
- Arkiv: *3:e överstyrelsen*
- Sl.*: (oläsbart)
- Utrymme för fingeravtryck

Baksidan av fängelsekortet

Dömd av:

När: Artikel i brottsbalken: Period: år:

Periodens början: Periodens slut:

anlände 1944-12-05 från Lefortovofängelset

1945-05-29 ...(oläsbart)... "Smersj" (raden överstruken)

1947-...-27 (månaden oläsbar) Inre fängelset ...(oläsbart)... 205 (raden överstruken)

1947-10-15 Läger

Kv: 1850/v. förteckning 227

* Förkortningen "Sl." är okänd, kan betyda "sluzjba" d.v.s. tjänst

LÄKARINTYG

På begäran från chefen för MGB:s Inre fängelse har undersökts fånge:

RÖDEL Willy, 50 år

då följande framgått: fången klagar över smärta i hjärttrakten, svaghet och sömnlöshet.

Objekt: Fången är blek. Slemhinnorna ... (oläsbart)... Pulsen är 60, svag påfyllning. Kärlen förkalkade. Hjärtväggarna förstörade, hjärtats slag är dova, ... (oläsbart)... Accenten på aorta. Torra och enstaka fuktiga rossel i lungorna. Magen uppsvullen. Förstärkta senreflexer.

Diagnos: ... (oläsbart)... hjärtfel

*Slutsatser: Ökat födointag. Absolut stillhet. Förlängda promenader utomhus.
Läkemedelskur (hjärtmedel: kamfer, koffein m.fl.)*

signatur (oläsbart)

Chef för sjukvårdsenheten vid MGB:s Inre fängelse,
läkare med majors rang inom sjukvårdstjänsten

12 september 1947

Till
Överste MIRONOV
Chef för MGB:s Inre fängelse

14 oktober 1947

Transportera krigsfånge Willy RÖDEL, som hålls i förvar i Inre fängelset, till Krasnogorsk, MVD:s läger Nr 27.

Instruktioner om mottagandet av RÖDEL från Er har lämnats chefen för lägret i Krasnogorsk.

Överste KARTASJOV
Chef för MGB:s 3:e överstyrelses 4:e avdelning

Förvaringsnr.	Datum för mottagning av saker och dokument	Kvittensnr.	Ägarens namn	Antal kollin och känne- tecken (resväska, väska, knyte) ...oläsbart... och värdesaker
---------------	---	-------------	--------------	--

1947-02-06 (osäkert)

RÖDEL Willy 1 resväska

saker

223

förteckning

58/v.

Förefintliga dokument	Förrådsförvaltare vid mottagande av saker, värdesaker, pengar	När sakerna lämnats till statsfonden eller till ägaren, ordernr. och nr. på sidor där expediering av doku- menten ihophäftats	Skickat var och när	Kvittering av förrådsförval- tare som läm- nat in sakerna
-----------------------	--	--	------------------------	--

oläsbart

signatur (oläsbar)

streck, möjligen
siffran 11947-10-15 åkt till
läger, sakerna lämnade till
...(oläsbart)...

**SOVJETUNIONENS
MINISTERIUM FÖR
STATENS SÄKERHET**

Inre fängelset
16 oktober 1947
Nr 2575
Moskva

Till
Överste KARTASJOV
Chef för MGB:s 3:e överstyrelses 4:e avdelning

Tilllägg till mitt muntliga meddelande om Willy RÖDELs (f. 1897) död 15 oktober innevarande år under förflyttningen till krigsfängeläger Nr 27. RÖDEL sorterar under MGB:s 3:e överstyrelses 4:e avdelning och jag översänder därför obduktionsprotokollet från sjukhuset i Butyrskijfängelset. Samtidigt ber jag om Era omedelbara instruktioner för kremering av liket.

Bil. Protokoll

Överste MIRONOV
Chef för MGB:s Inre fängelse

PROTOKOLL

Rättsmedicinsk undersökning av Willy RÖDELS (f. 1897) lik.

Obduktionen genomfördes 16 oktober 1947 av Moskvas rättsmedicinsexpert SEMENOVSKIJ i närvaro av FINAJEV, överstelöjtnant inom sjukvårdstjänsten, assistent till chefen för Butyrskijfängelsets sjukvårdsenhet samt TYSJKEVITJ, läkare med kaptensgrad inom sjukvårdstjänsten.

A. YTTRE BESIKTNING

Lik av mansperson av övre medellängd, korrekt kroppsbyggnad, normal vikt. Allmän hudfärg likblek. Lilafärgade likfläckar väl utvecklade på likets bakre yta. Styvnaden bevarad i alla muskelgrupper.

Inget anmärkningsvärt på huvudet. Ögonens bindhinna samt ögonvitorna är bleka, hornhinnorna genomskinliga, blanka, pupillerna regelbundet utvidgade. Öron- och näsöppningarna samt munhålan är fria, rena. Läpparna är ljuslila, utan skador. Inga utslagna tänder finnes. Ansiktsbenen är hela. Runt näsan, munnen och på halsen är huden oskadad och inga blåmärken finnes.

Ansiktet, halsen samt övre delen av bröstet är blåaktiga.

Magen är slät. Yttre könsorganen utan förändringar.

Inget anmärkningsvärt på de övre och nedre extremiteterna samt på ryggen.

B. INRE BESIKTNING

Skallens mjuka höljen, ben och kranium ej skadade. Hårda och mjuka hjärnhinnorna utan särskilda förändringar. Halsorganen hela, utan blåmärken.

Bröstets och bukhålans organ korrekt placerade. I hjärtats förmak finnes ca. 50 kubikcentimeter genomskinlig, färglös vätska. Hjärtats mått är 14 x 12 x 6 cm. I dess håla finnes mörkt flytande blod. Epicordias fett normalt utvecklad. På aorta i bröst och buk samt på dess frontala delar finnes ett stort antal stora och små gula, gulgrå, partiellt förkalkade plaquer. De gulgrå plaquerna återfinnes också på bicuspidalisklaffarna och i stort antal kring kransartärernas mynning vilket lett till att artärernas öppning blivit väsentligt trängre.

Aortas klaffar, lungartärerna och tricuspidalis är förgrovade. Hjärtmuskeln är vid snitt röd och tät.

Luften har full framkomlighet överallt i lungorna. Lungornas vävnad är vid snitt gråröd. Från snittets yta rinner en måttlig mängd flytande blod samt en ytterst obetydlig mängd genomskinlig, ljusrosa vätska.

Ingången till struphuvudet är fri, ren. Struphuvudets, luftstrupens och bronkernas slemhinna är grårosa, täckta av en mycket liten mängd grått, klibbigt slem.

Ingången till svalget är fri, ren. Svalgets och matstrupens slemhinna är grålila, blank.

I magsäcken finnes ca. 200 kubikcentimeter födoblandning. Magsäckens slemhinna är blekt grårosa. Magsäckens veck svagt utvecklade. Tunn- och tjocktarmen utan anmärkningar, deras slemhinnor är ljusaktigt gråa.

Bukspottkörteln utan anmärkning. Levern något förstorad, dess yta glatt. Levervävnaden har normal täthet, färgen vid snitt är rödbrun. Från stora kärl rinner en avsevärd mängd mörkt, flytande blod. Gallblåsan och gallgången utan anmärkningar. Njurarna är av normal storlek, ytan är på sina ställen finkornig. Njurarnas vävnad har vid snittytan en mättad mörklila färg, strukturen väl framträdande, bark och märg utan synliga förändringar. Urinblåsan är hopdragen, tom. Dess slemhinna är grålila, blank.

Mjälten utan anmärkning.

Bukspottkörteln och binjurarna utan förändringar.

Ryggrad, bröstben, revben, bäckenben samt benen i övre och nedre extremiteterna hela.

PATOLOGISK-ANATOMISK DIAGNOS

En tvärt utvecklad åderförkalkning med huvudsakligt uttryck i kransartärerna. En begynnande åderförkalkning i njurarna. En mindre hjärthypertrofi. Venöst blodöverskott i de inre organen. Obetydligt lungödem.

SLUTSATS

Willy RÖDELS (f. 1897) död inträffade plötsligt av sjukliga orsaker, mer direkt av hjärtförslämning till följd av en tvär skleros i kransartärerna med påföljande hjärtstillestånd.

SEMENOVSKIJ

Rättsmedicinsk expert i Moskva

Vid obduktionen närvarade:

FINAJEV

Assistent till chefen för Butyrskijfängelsets sjukvårdsenhet,
överstelöjtnant inom sjukvårdstjänsten

TYSJKEVITJ

Läkare med kaptens grad inom sjukvårdstjänsten

RAPPORT

sj/t Nr 1367/sj av 1945-01-27 (kopia)

Till
ABAKUMOV

Kamrat BULGANIN har adresserat följande telegram till befälhavaren för 2:a Ukrainska Fronten på Nr 1207 och 1274 (ZACHAROV):

Arresterade i Budapest anhållna schweizarna Max MEYER och Gerald FELLER samt det slovakiske sändebudet Jan SPISJAK och skicka dem, liksom WALLENBERG, till Moskva.

Utförandet av denna operation åligger kontraspionagens apparat "SMERSJ".
Er åligger det att säkerställa nödvändiga medel efter rekvisition från "SMERSJ".
Meddela tid för avresa och namn på ansvarig beledsagare.

BULGANIN

Beslut:

1. Kamrat BURASJNIKOV, tag kontakt med KOROLJOV. Ombesörj mottagande och underhåll. BABITJ. 1945-01-29.

Rapporten kopierad (?) av:

ENDOVITSKIJ

Operativ befullmäktigad vid kontraspionagens 2:a avdelning "SMERSJ",
överlöjtnant

1945-02-07

RAPPORT

FELLER, Gerald Richardovitj, född 1913, bördig från staden Bern (Schweiz), chef för den schweiziska missionen i Ungern.

Anhölls i Budapest 16 februari 1945 enligt order från vice Folkkommissarie för Försvaret N. A. BULGANIN och skickades till Moskva till förfogande för "SMERSJ" vid Försvarskommissariatets Centrala ledning för kontraspionage. Hölls i förvar i NKGB:s Lefortovofängelse.

Repatrierades 25 januari 1946 enligt order från Folkkommissariatet för Utrikesärenden.

MEYER, Max, född 1913, bördig från Uster (Schweiz), sekreterare vid den schweiziska ambassaden i Ungern.

Anhölls i Budapest 10 februari 1945 enligt order från vice Folkkommissarie för Försvaret N. A. BULGANIN och skickades till Moskva till förfogande för "SMERSJ". Hölls i förvar i NKGB:s Lefortovofängelse.

Repatrierades 25 januari 1946 enligt order från Folkkommissariatet för Utrikesärenden.

SPISJAK, Jan, född 1901, bördig från byn Tjisjska-Brezova i Lutjenetskij-distriktet, slovakiska republikens sändebud i Ungern.

Anhölls i Budapest 8 februari 1945 enligt order från vice Folkkommissarie för Försvaret N. A. BULGANIN och skickades till förfogande för "SMERSJ" vid Försvarskommissariatets Centrala ledning för kontraspionage. Hölls i förvar i NKGB:s Lefortovofängelse.

Överlämnades 8 januari 1947 till Tjeckoslovakiska republikens representant.

FÖRHÖRSPROTOKOLL

Förhör med anhöllna löjtnanten i den holländska armén VANDERVAALS

26 februari 1946

Fråga: I tidigare förhör har ni visat att ni, varandes i Budapest, upprättade kontakt med den engelska underrättelsetjänsten. Berätta mer detaljerat om detta.

Svar: I oktober 1944 upprättade jag i Budapest kontakt med en medarbetare från "Intelligence Service", CHOROSTI. Namnets äkthet kan jag inte intyga eftersom han aldrig uppgav sitt namn för mig. Namnet fick jag senare reda på av en ungersk arméofficer, Karl SJANDEL, med vilken jag på uppdrag av CHOROSTI gick över till ryssarna tillsammans med.

Jag blev bekant med CHOROSTI via en ungersk kamrat, TSERKOVITS. Denne hjälpte oss holländska officerare genom att förse oss med tomma blanketter för tillverkning av fiktiva dokument åt krigsfångar som flytt ur läger och som gömde sig i Budapest.

I september 1944 berättade TSERKOVITS att en engelsk officer ville bekanta sig med mig. Efter att ha fått mitt godkännande till mötet med denna officer tog TSERKOVITS mig i början av oktober 1944 till restaurang "VAJS" och presenterade mig för den okända person som väntade oss där. TSERKOVITS själv lämnade oss genast. Personen berättade för mig att han var engelsk officer som arbetade åt den engelska underrättelsetjänsten och att han visste vem jag var och vad jag sysslade med i Budapest samt hur vi holländska officerare fick tag på fiktiva dokument i Budapest. Därefter frågade han mig om jag kunde göra honom en tjänst och tillverka några dokument. Jag gav mitt medtycke och efter en tid utförde jag hans önskan.

Fråga: Berätta detaljerat om allt ni känner till om de personer ni hade kontakt med under er vistelse i Budapest.

Svar: Under min vistelse i Budapest hade jag, förutom redan nämnda personer, kontakt med följande:

1. FLEDERIUS, ca. 70 år. Innan kriget arbetade han som holländsk generalkonsul i Budapest, han blev sedan, efter brytningen av de diplomatiska förbindelserna med Holland, kvar i Budapest och arbetade på svenska ambassaden med att bistå holländska medborgare.

Jag blev bekant med honom i oktober 1943 på svenska ambassaden.

Fråga: Med vem, förutom FLEDERIUS, hade ni kontakt på svenska ambassaden?

Svar: Förutom FLEDERIUS träffade jag en gång svenska ambassadens sekreterare ANGER. Det var när jag i början av september 1943 vände mig till ambassaden för hjälp. Han skötte utfrågningen av mig då blanketten för utfärdande av visum fylldes i. I oktober 1944 samtalade jag en gång med WALLENBERG som arbetade vid svenska ambassaden. Jag ville då, efter förfrågan från SALAI, hjälpa en judinna via WALLENBERG. WALLENBERG höll ju på med frågor rörande hjälp åt judar.

Protokollet är antecknat i enlighet med vad jag sagt och är genomläst på för mig begriplig tyska.

Förhörde:

SIOMONTJUK

Assistent till chefen för "SMERSJ:s" överstyrelses 2:a avdelnings 1:a sektion, major

RAPPORT

Herit VANDERVAALS, född 1920, bördig från staden Surabaja (f.d. holländska Indien), holländare, löjtnant i den holländska armén, arresterades 8 december 1944 i närheten av byn Tjirib (Ungern) av 4:e Gardesarmén kontraspionageavdelning "SMERSJ", efter misstanke om tillhörighet till den engelska underrättelsetjänsten. Vid arresteringen konfiskerades dokument på engelska, tyska och franska innehållande uppgifter om den politiska situationen i Ungern samt underrättelser av militär karaktär.

Från 14 januari 1945 hölls han i egenskap av krigsfånge i förvar i Inre fängelset respektive Lefortovofängelset. 17 april 1948 skickades han till Butyrskijfängelsets sjukhus. 11 augusti 1948 dog han av lungtuberkulos. Kroppen kremerades 13 augusti samma år.

Den arresterades personakt förvaras i Centret för förvaring av historisk-dokumentära samlingar.

V. K. VINOGRADOV

Medlem av rysk-svenska gruppen

13 april 1993

RAPPORT

Dmitrij Jemeljanovitj DEMTJENKO, född 1900, bördig från byn Michailkovka i Dnepropetrovsk-oblasten, Vasiljevskij-distriktet, överfördes, såsom överstelöjtnant, i januari 1954 till arméreserven och bodde i Alma-Ata.

I april 1966 flyttade han och fick permanent uppehållstillstånd i staden Pjatigorsk och bodde där på Pirogovgatan 29.

1969 lämnade familjen DEMTJENKO Pjatigorsk och för närvarande förfogar vi ej över några uppgifter om deras vistelseort.

I Stavropols adressregister återfinns DEMTJENKO ej.

V. K. VINOGRADOV

Medlem av rysk-svenska gruppen

13 april 1993

RAPPORT

De uppgifter Natalja SJINKARENKO presenterade under en presskonferens i Bryssel februari 1993 angående hennes lägervistelse i Gorkij-oblasten tillsammans med Raoul WALLENBERG, samt det fotografi från 1955 föreställande fängelseensamblen vilket hon förevisade och där den fängslade svenske diplomaten tycks avbildad, har genomgått erforderlig kontroll.

Enligt ledningen för Säkerhetsministeriets förvaltning i Nizjgorodskij*-oblasten finns WALLENBERG ej upptagen i kartoteket över fångar som avtjänat straff på oblastens territorium. Inte heller finns det några uppgifter om honom i kartoteket där avlidna fångar registrerats.

Natalja Kirillovna SJINKARENKO-KATZ, född 1925, bördig från byn Lebedevko i Kiev-oblasten, Vysjedubetjanskij-distriktet, dömdes 8 december 1951 av MGB:s krigstribunal i Kiev-oblasten till 25 års frihetsberövande för fosterlandsförräderi. Hon avtjänade straffet i Unzjenskijlägret i Gorkij-oblasten (nuvarande Nizjgorodskij*-oblasten). Inga uppgifter om ensemblen finns i de bevarade dokumenten från lägret. I skriftliga order och listor över fångar i Unzjenskijlägret återfinns WALLENBERG ej.

V. K. VINOGRADOV,
Medlem av rysk-svenska gruppen

13 april 1993

* Nizjgorodskij-oblasten utgår från staden Nizjnij Novgorod

RAPPORT

Efter en förfrågan från undertecknad till chefen för Säkerhetsministeriets förvaltning i S:t Petersburg med omnejd, Viktor Vasiljevitj TJERKESOV, erhöll jag 30 mars 1993 ett meddelande om resultatet av samtalet med Raisa Jemeljanova KUZMINA, född 1912, för närvarande boende i S:t Petersburg.

Samtalet hölls 29 mars 1993 med anledning av att läkaren R. J. KUZMINA tidigare varit underordnad chefen för MGB:s Inre Fängelses sjukvårdsenhet, A. L. SMOLTSOV, vilken 17 juli 1947 undertecknade rapporten om Rauol WALLENBERGs död.

Under samtalet med medarbetarna från S:t Petersburgsförvaltningen meddelade R. J. KUZMINA att hon via massmedia fått reda på att WALLENBERG och LANGFELDER befunnit sig i NKVD:s/MGB:s fängelser. Hon uttryckte en önskan att inte vidare besväras med frågor om hennes tidigare arbete inom inrikes- och säkerhetsorganen, enär hon döljer detta faktum t.o.m. inför sina släktingar.

V. K. VINOGRADOV

Medlem av rysk-svenska gruppen

13 april 1993

Till

Cheferna för infanteriregementena 571, 606, 761 samt artilleriregemente 773

Divisionschefen beordrar:

1. Krigsfångar som tillfångatagits skall, inte i något fall, kvarhållas på förbanden, utan registreras och skickas till divisionsstabens underrättelseavdelning.

5 ex.	RAGA
Ex. 1 till ärendet	Chef för infanterikår 317:s stab, gardesöverstelöjtnant
Övrig ärendefördelning oklar	
1945-01-05	SMIRNOV
N. B.	Chef för divisionsstabens 1:a avdelning, major

Hemligt

Till

Cheferna för infanteriregementena 571, 606, 761 samt artilleriregemente 773

På senare tid har noterats en rad fall då värdefulla, icke förhörda, fångar skickats till fel destination.

Divisionschefen beordrar:

Att framdeles skicka samtliga krigsfångar och överlöpare till divisionens underrättelseavdelning för förhör och vidarebefordran till uppsamlingsplatser för krigsfångar.

5 ex.	RAGA
Ex. 1 till ärendet	Chef för infanterikår 317:s stab, gardesöverstelöjtnant
Övrig ärendefördelning oklar	
1945-01-05	SMIRNOV
N. B.	Chef för divisionsstabens 1:a avdelning, major

KOPIA

Till

Cheferna för gardena 66 och 69, infanteridivisionerna 297 och 317
endast infanteridivision 317

I det omringade Budapest finns den svenska missionen kvar och har, som det
tycks, gått under jorden.

Kårchefen beordrar:

Om den svenska missionen påträffas under intagandet av Budapest, vidtag åtgärder
för skydd av densamma och rapportera omedelbart.

Missionens sammansättning:

Sändebud	K. I. DANIELSSON
Sekreterare	Per ANGER
Konsul	Inge EKMARK
Lektor	Valdemar LANGLET med fru
Sekreterare	Raoul WALLENBERG
Attaché	Lars BERG
Kanslist	Göte KARLSSON
Stenografist	Margareta BAUER och A. M. K. NILSSON

SOSEDOV

Kårsstabschef, gardesgeneralmajor

Bekräftas: Major SMIRNOV, chef för 1:a avdelningen vid infanterikår 317:s stab

6 ex.

Ex. 1-6 till regementena

R. R.* på originalet

1945-01-03

N.V.

* Förkortningen R. R. okänd

ORDER

Till

regementena vid infanteridivision 317, belönad med Röda Fanans orden

1945-01-12

Nr 09

Aktiv armé

Divisionschefen beordrar:

1. Då Era regementen äntrar Budapest skall de vidtaga åtgärder för skydd av följande personers lägenheter och familjer:

Medlemmarna av den ungerska missionen i Moskva, på följande adresser:

- a) Första distriktet, Napchedgatan 21, familjen FARTUCHGO, Gaber
- b) Första distriktet, Matraigatan 10, familjen TARNAI, Istvan
- c) Fjärde distriktet, Ketjkemetegatan 6, familjen SENT-IVANI-DOMSKOSJ
- d) Fjärde distriktet, Greve Karois gata, familjen TELEKI, Geza
- e) Elfte distriktet, Misalgatan 7A, familjen NEMESJ, Iozef

Medlemmarna av den ungerska regeringen och deras familjer, på följande adresser:

- a) Budapest, Berzjenigatan 4, premiärminister, generalöverst MIKLOS, Bela
- b) Budapest, Greve Karol Sandors gata 18 samt Röda Korstets sjukhus och Sizzsanatoriet i Budapest, utbildningsminister, greve TELEKI Geei
- c) Budapest, Uzjokigatan 34, försvarsminister, generalöverste BERESJ, Janos
- d) Budapest, gula kliniken Nr 2 och Tekenigatan 114, vice ordförande i nationalförsamlingen, professor SJANTA, Kalman
- e) Budapest, första distriktet, Matrangatan 10, TARNAK, Istvan

2. I det omringade Budapest finns den svenska missionen kvar och har, som det tycks, gått under jorden.

Om den svenska missionen påträffas under intagandet av Budapest, vidtag åtgärder för skydd av densamma och rapportera omedelbart.

Missionens sammansättning:

Sändebud	K. I. DANIELSSON
Sekreterare	Per ANGER

Konsul	Inge EKMARK
Lektor	Valdemar LANGLET med fru
Sekreterare	Raoul WALLENBERG
Attaché	Lars BERG
Kanslist	Göte KARLSSON
Stenografist	Margareta BAUER och A. M. K. NILSSON

3. Avdela i förväg ansvariga officerare samt ett antal soldater ur Röda Armén till deras förfogande. Dessa skall ha till uppgift att under regementens inträde i staden söka reda på, samt ta under beskydd, nämnda lägenheter och personer.

4. Presentera för regementenas befälhavare, före 18.00 1945-01-12, listor på de avdelade officerarna och soldaterna som skall svara för sökandet efter, och skyddet av, de ovan nämnda familjerna och deras lägenheter.

5. Rapportera vidtagna åtgärder samt lägenheter och familjers tillstånd.

RAGA

Chef för infanterikår 317:s stab, gardesöverstelöjtnant

SMIRNOV

Chef för divisionsstabens 1:a avdelning, major

6 ex.

Ex 1 till ärendet

Ex 2-6 till adressaterna

1945-01-12

V. P.

Chiffrerat

Kvalificerat hemligt

Enda exemplar

Till

Befälhavaren för 2:a Ukrainska Fronten

Kopia till

ABAKUMOV

Till Nr 987 (ZACHAROV)

Raoul WALLENBERG som påträffades på Bentsurgatan i Budapests östra del skall arresteras och skickas till Moskva.

Vederbörliga instruktioner har lämnats till kontraspionaget "SMERSJ".

Säkerställ för uppfyllande av denna uppgift nödvändiga medel.

Rapportera tiden för avgång mot Moskva samt namnet på ansvarig beledsagare.

BULGANIN

*Vice folkkommissarie för Försvaret,
armégeneral*

1945-01-17

Till

ANTONOV

Vice generalstabschef

*Nr 3**

Förutom den arresterade Raoul WALLENBERG påträffades i Budapests östra del också: Valdemar LANGLET, lektor, doktor i svenska språket, med fru Nina Nikolajevna ... (oläsbart)... BOROVKO.

1:e sekreteraren vid schweiziska ambassaden Max MEYER samt 2:e sekreteraren vid samma ambassad, Gerald FELLER.

Ber om instruktioner för behandling av dessa.

ZACHAROV

1945-01-20 12.15

* "Nr 3" kan också vara "Nr Z". Förkortningen "Nr" är i detta sammanhang okänd.

Chiffrerat

*Kvalificerat hemligt
Enda exemplar*

Till

Befälhavaren för 2:a Ukrainska Fronten

Kopia till

ABAKUMOV

Till Nr 1207 och 1274 (ZACHAROV)

Arresterade i Budapest påträffade schweizarna Max MEYER och Gerald FELLER, liksom sovakiske sändebudet Jan SPISJAK och skicka dem på samma sätt som WALLENBERG till Moskva.

*Utförandet av denna operation åligger kontraspionagens apparat "SMERSJ".
Er åligger det att säkerställa nödvändiga medel efter rekvisition från "SMERSJ".
Meddela tid för avresa och namn på ansvarig beledsagare.*

BULGANIN

1945-01-17

Nr 1367/sj

Särskilt viktigt

Till

Försvarskommissariatet

BULGANIN

Vice folkkommissarie för Försvaret, armégeneral

Till Nr 5544/sj

Min rapport!

Den arresterade Raoul WALLENBERG skickades iväg 1945-01-25. Ansvarig för konvojen är kapten Nikolaj Matvejevitj ZENKOV

ZACHAROV

1945-01-25 24.00

Nr 1619

Mottaget :1945-01-26 01.55

Skickat :1945-01-26 02.00

Chiffrörens underskrift: oläsbar

Redogörelse av telefonsamtal med armégeneralen P. I. IVASJUTIN

12 april 1993

Via tredje personer kontaktade jag Pjotr Ivanovitj IVASJUTIN (född 1909). På min fråga om Raoul WALLENBERG svarade han helt bestämt att han aldrig träffat honom och inte ens hört namnet.

Jag gjorde honom uppmärksam på att det i januari 1945 till honom skickats en kopia av ett chiffer i vilket stod att den svenska missionens sekreterare Raoul WALLENBERG påträffats i Budapests östra del.

På detta svarade han att han inte kommer ihåg att han läst ett sådant telegram. Kanske såg han det inte ens. Det var svåra strider. De tog Buda från söder. Förlorade mycket folk. Tyskarna och salasjisterna slogs desperat. De arkebuserade t.o.m. våra förhandlare. Efter två månaders strider gick hans armé i riktning mot den österrikiska gränsen. "Om WALLENBERG vet jag ingenting", avslutade han.

Enligt vissa uppgifter, sa jag, befann sig WALLENBERG i Moskva sommaren 1947. Träffade Ni möjligen honom eller hörde något om honom från något av stadens fängelser? IVASJUTIN underströk att han fram till 1950 ständigt befann sig utomlands, först i Constanta, Rumänien och sedan i DDR. Han berättade entusiastiskt om sitt arbete med f.d. ryska emigranter, däribland sångaren Pjotr LESJTJENKO och ledaren för kadetterna, Vasilij SJULGIN, som en gång tog emot tsar Nikolaj II:s abdikation och som sedan skrivit ett antal böcker bl.a. "Tre huvudstäder", "I GPU:s* tortyrkammare", "Segerns gång". Han nämnde en rad andra fakta som rörde repatrieringen av f.d. ryska emigranter till Sovjetunionen.

Jag upprepade min fråga om han inte senare, när han besatt en hög post i säkerhetsorganen, hörde något om WALLENBERG. "Ärendet WALLENBERG" sträcker sig ju inte bara över ett decennium. I samband med detta nämnde jag namnen på undersökningsdomarna KARTASJOV, KOPELJANSKIJ och SOLOVOV.

IVASJUTIN svarade bestämt att han inte sysslat med dessa frågor. Det var kontrapionagets sak. I hans kompetensområde ingick: underrättelsetjänst, gränstrupper, militära frågor, atomindustri. Han hade alltid mycket arbete och intresserade sig inte för rykten och skvaller. Han reste mycket i Sovjetunionen, bl.a. med utländska delegationer. I samband med detta träffade han många gånger personer från MID, däribland A. A. GROMYKO. Särskilt goda förbindelser hade han med förste vice ministern Vasilij Vasilijevitj KUZNETSOV.

Han upprepade än en gång att han inget känner till om WALLENBERG och bad att inte bli besvärad igen i detta ärende.

IVASJUTINs röst var pigg, t.o.m. levnadsglad. Han berättar väl om inträffade händelser och hans ord ingav förtroende.

Redogjorde:

V. V. SOKOLOV

Medordföranden i rysk-svenska arbetsgruppen, vice chef för MID:s historisk-dokumentära förvaltning

1993-04-13

* Förkortningen "GPU" står för "Politiska centralstyrelsen"

Jevgenij Michailovitj SASOVSKIJ:

- De sista åren av mitt straff satt jag av i arbetsläger Nr 8, 15 km från staden Novo-Petrovsk på greve SJEREMETEJEVs tidigare ägor. Där spred man ut fångarna. De gick in på området för att sova, och gick sedan, med passersedel, via kontrollposten för att komma till arbetet. Men jag bodde utanför området, på kontoret där jag hade min lokala radiocentral. Där fanns chefen för bokföringskolonnen och alla tjänster. Radiocentralen var till höger när du kom in, bokföringsavdelningen och chefskontoret till vänster. Jag var radiotekniker.

I mina uppgifter ingick också att ta emot fångarnas post. Brevbäraren kom dit, till staben, och gav mig breven och tidningarna, sedan bar jag ut dem i området. Men allt detta skedde under förbehåll - stängsel, och det inhägnade området. På dagarna var fångarna lediga och fick gå som de ville, t.o.m. för att plocka hallon och svamp. Ingen, varken personal eller vakter, räknade oss ens som fångar, utan behandlade oss lojalt och bra.

Nå, en gång hämtade jag posten strax efter åtta. Vid den här tiden återvände man från arbetet. Jourhavande officer kom springande och sa: "Iväg, chefen kallar genast". Jag tittade på klockan, hon var ungefär nio och det hade redan börjat mörkna. Jag frågade vad som hänt och officeren svarade "Vet inte, han kallade, snabbt!" Vi gick iväg tillsammans. Inne på kontoret såg jag att dörren till min radiostation var sönderhuggen med en yxa som låg brevid. Hela dörren var i flisor. Jag sa: "Vad har hänt?", men löjtnanten visste inte. Vi gick vidare in, sekreteraren hade redan gått, och kom till chefskontor. Chefen satt vid sitt bord. Han var en sådan där person med, som man säger, stort psyke. Han såg överhuvud taget aldrig på människor, misstrogen. Till mig sa han: "Var fan har du varit?" och till officeren: "Ge dig iväg!" Denne vände sig om och gick. Så satt han där med rynkad panna och teg. "Såg du där, att jag...". "Ja. Varför?" "Du känner till mina nerver!" Han sträckte fram händerna: "Tror du att man får de här bara så där?" Han hade ett hederstjekistmärke, romben och skölden.

- Var det på vapenrocken? (EM)

- Jag minns inte om det var en vapenrock eller en kavaj. Här, på högra sidan "Tror du att man får dem bara så där..." Han vände sig till mig, full. Han brukade dyka upp på arbetet en timme eller två, och så på kvällen. Alla var lite rädda för honom och avskydde honom, t.o.m. de civilanställda, för hans grovhet och fräckhet. "Du vet, jag har med mina egna händer skjutit närmare tvåtusen barn och officerare på Krim. Frun min, Elja, proppade fickorna fulla med patroner, jag sköt med båda händerna, jag hade valkar här. Barn skiter på sig, det stinker om dem. Jag sköt kirovbor och polacker också..." Han tystnade.

Där stod jag. Jag ställde någon fråga, kommer inte ihåg exakt vilken men något i stil med vad som skulle hända nu eller om han skulle fortsätta. "För tre år sedan anförtrorde

de mig en judelismare från Sverige. De tog honom på en promenad till "Kommunarkan", där i den lilla skogen dödade de honom. En svensk. Som om vi inte hade nog av våra egna".

Han rynkade ögonbrynen igen: "Nu går vi, jag har en radio hemma som inte fungerar". Han hade ett litet ställe brevid, i en sänka, bland tallarna. Vi gick dit. Det var sådana där stora högtalare, om ni minns. Det var en skruv som satt fel och därför fungerade det inte. Jag vred den rätt och det började fungera. Chefen hade redan lugnat sig. Han hade en halvdrucken flaska stående på bordet. "Vill du ha, ska jag hålla upp?" "Nej, chefen." Han tog ner en sabel med förgyllt fäste som hängde på väggen: "Den här gav de mig personligen". Det hängde ett finkalibrigt gevär på väggen. Ingen var hemma. Där hängde också en dolk av något slag. "Nå, ska du inget ha?" "Nej." "Gå!"

Jag gick. Jag hängde för rummet med ett täcke och övernattade där. På morgonen kom han tidigt: "Gå då! ... Du babblar ingenting om det som jag sa, då får du sparken... Har du förstått?"

Det var allt. Han nämnde inget namn, ingenting, bara "Kommunarkan". Sedan ringde jag korrespondenten. Han intygar att han var på Krim, va?

- Ja. Fast det fanns inga officerare där då, -37--3...(oläsbar siffra).

- Låt oss fastställa året och månaden för samtalet med chefen. (Z)

- Det var antagligen 1950, eller början av 1951. Han blev väl genast... tydligen så meddelade de att han slagit sönder dörren och sen tog de genast bort honom, det gick inte ens tio dagar. Det var antagligen på hösten 1950 eller våren 1951, det var fortfarande varmt.

- Sa han exakt "för tre år sedan"? (E. M.)

- Han sa "ca. tre år sedan" eller "för ungefär tre år sedan anförtrorde de mig".

- Vad fick er att minnas? (V)

- I december läste jag i en notis, "Gåttfullt vittne", att man åkt någonstans till Sibirien för att söka den där svenske journalisten*. Jag ringde till redaktionen, att jag kommer ihåg den här händelsen kanske kan lösa något.

- Och nationaliteten... Ni sa "judelismare". Kände ni till att WALLENBERG hade något att göra med judar? (Z)

- Jag hade inte hört talas om honom överhuvud taget innan december. Chefen sa bara det att de tog honom till "Kommunarkan" i skogen. Det finns visst verkligen något sådant där, den lokala befolkningen intygar det. Jag åkte förbi med buss en gång och männen sa: "Här, ser du, vägen till höger, där arkebuserade Berija". Där fanns en bom i metall och ett märke upphängt.

- Hur länge arbetade den här chefen hos er? (V)

- Ett kort tag, mindre än ett år.

- Kommer ni ihåg ert första möte?

- Nej

- Umgicks ni med honom ofta?

- Inte speciellt, på kvällarna, men inte ensam, ett tjugotal personer samlades för arbetsfördelning. De såg att jag var sysslolös på radiocentralen, där fanns automater, det var de som gett mig uppdraget att dela brev och tidningar och sedan sa den föregående chefen att jag skulle bli arbetskommendör. På kvällarna samlades alla tjänsterna och fördelade fångbrigaderna på olika arbeten. Jag fick sitta och anteckna vem som skulle vart.

- Kände han igen er personligen? (V)

- Va, radiomekanikern? Naturligtvis! Men alla försökte undvika honom, så också jag. Om jag såg att han var på väg in så gick jag genast till radiocentralen eller åt sidan. Jag minns ännu ett tillfälle. Jag gick till sjukvårsenheten på dagen, läkaren lade in mig och släppte inte iväg mig till arbetsfördelningen på kvällen. Så kom jourhavande officer springande: "Varför kommer du inte? Han gapar och skriker." Kors i all sin dar, jag låg ju på sjukhus! Läkaren fick springa och förklara. Kvällen efter satt han där och tittade på mig, visserligen utan att säga något.

- Ni sa att han levde ensam? (K)

- Nej, han hade en fru och en tolvårig son. Det var då den där händelsen utspelade sig som han var själv... En gång då jag gick till bokföringsavdelningen så stod där en ung kvinna och talade med ryggen mot mig. Alla kassörer och bokhållare var fångar, det var bara en överbokhållare, Ivan Kirillovitj KALINA, som var civilanställd. Den där flickan stod där och berättade något för dem, sedan sa hon: "Ni kommer att få höra på radio: "uppläsare Larisa OLESOVA", det är jag, jag är uppläsare på den allunionella radion". Det fastnade i minnet.

- Kommer ni ihåg någon mer från administrationen? (K)

- Ja, det var ju överbokhållaren och så löjtnanten som ledde mig till chefen, men det efternamnet kommer jag inte ihåg. Det var en bra grabb, ung, han lever antagligen.

- Hade chefen någon ställföreträdare? (Z)

- För tjänsterna fanns det - husdjurskonsulenten... Överst fanns officerarna.

- Ni kommer inte ihåg namnet på den där löjtnanten?

- Nej, jag kommer väl ihåg personen, men namnet... Jag träffade honom efter ungefär två år.

- Känner er fru till saken? (E. M.)

- Ett år efter att jag kommit ut, 1952, berättade jag det för henne. Nu skäller hon: "Varför blandade du dig i det här, nu kommer du..."

* Ordet "journalist" är osäkert eftersom bokstäver saknas.

RAPPORT

om resultaten av den jämförande analysen av öppna publikationer från perioden augusti 1987 till februari 1993 rörande Raoul WALLENBERGs öde.

60 öppna publikationer rörande Raoul WALLENBERGs öde, vilka utgivits både i vårt land och utomlands under perioden från augusti 1987 till februari 1993, har undergått en jämförande analys. Grund för dessa publikationer är som regel officiella dokument eller uttalanden av deltagare i händelser som är förknippade med WALLENBERGs liv och verksamhet. Det största antalet publikationer härrör sig från perioden efter augusti 1987. Alla publikationer är av dagstidnings- eller magasinkaraktär.

Analysen av de publikationer som givits ut utomlands, i huvudsak i Sverige ("Svenska Dagbladet", "Expressen" m.fl.) och i England ("Observer", "Times" m. fl.), visar att de skrivits baserade på arkivmaterial som vid olika tidpunkter erhållits från MID och andra sovjetiska och ryska myndigheter samt på officiella vittnesmål från f.d. krigsfångar som efter frigivandet vittnat om sina möten med WALLENBERG. Man har även baserat sig på uttalanden i denna fråga från sovjetiska och ryska offentliga personer.

Av de sovjetiska, och senare ryska publikationerna, är en överväldigande majoritet baserade på fakta som publicerats utomlands, och, i mindre utsträckning, på uttalanden av faktiska eller påstådda vittnen som delger fakta från WALLENBERGs liv i Ungern och i Sovjetunionen.

Till de mer fullständiga publikationerna kan föras följande författares artiklar: Kronid LJUBARSKIJ (magasinet "Strana i mir", 1990, Nr 5, sid 35-52), Vladimir PESJTJERSKIJ (magasinet "Novoje vremja", 1989, Nr 22, sid 40-43, Aleksej KARTSEV (tidningen "Komsomolskaja pravda", 1989-09-15 samt 1990-01-19, veckotidningen "Moskovskie novostis" redaktionella artikel från 1989-10-15, Nr 42, sid 4, Jurij KALABUCHOV (magasinet "Molodaja gvardija", 1990, Nr 6, sid 191-203), Vadim BRISJTEJN ("Nezavisimaja gazeta", 1991-04-25, sid 4), Michail BOJATIN ("Rabotjaja tribuna", 1990-09-30, Nr 223, sid 4), Konstantin IVANOV ("Nezavisimaja gazeta", 1991-12-03, sid 4), Anders Hasselbom (Sverige, "Dagens Nyheter", 1991, icke specificerat).

De uppräknade artiklarna innehåller självständiga slutsatser och sammanställningar som i många fall ger en kritisk bedömning av olika kända fakta om WALLENBERGs liv och verksamhet i Ungern samt på sovjetiskt territorium. Författarna till de övriga artiklarna (sammanlagt 51 st) upprepar eller ger en egen tolkning av vad andra redan publicerat.

Bland de artiklar som räknats till de mest seriösa kan man göra en indelning i två grupper. Till den första gruppen räknas de artiklar som bedömer WALLENBERGs verksamhet på ungerskt territorium såsom humanitär verksamhet. I dessa beskrivs hans diplomatiska arbete och personliga egenskaper med enbart superlativ. Vid sidan av detta diskuteras i skarpa ordalag den sovjetiska sidan och dess agerande i förhållande till WALLENBERG. Till dessa räknas i första hand publikationerna från Vadim BRISJTEJN, Kronid LJUBARSKIJ och Aleksej KARTSEV.

Den andra gruppen artikelförfattare erkänner det betydelsefulla i WALLENBERGs mission, men ifrågasätter (emellanåt väl argumenterat) hans personliga möjligheter att lösa ett så allvarligt problem som att rädda judar från ungerskt territorium ockuperat av fascister. I samband med detta yttras åsikten om hans kontakter med tyska och amerikanska underrättelsetjänsterna. Med utgångspunkt från liknande fakta anser dessa författare att den sovjetiska sidan hade grund för anståndet av den svenske diplomaten med påföljande arrestering. Detta gäller t.ex. publikationer av Jurij KALABUCHOV, Konstantin IVANOV, Anders HASSELBOM och Vladimir PESJTJERSKIJ.

I de båda grupperna går som en röd tråd tanken att WALLENBERG arresterades 17 januari 1945 och omkom (dog genom yttre våld) 17 juli 1947 eller under perioden innan 1956.

En övervägande majoritet av författarna till de seriösa publikationerna anser att WALLENBERG ej lever. Emellertid tycker de att man bör fortsätta klargörandet av hans liv och verksamhet, "minut för minut", med början 1944. För att fastställa historiska fakta anser de att det vore ändamålsenligt med ett offentliggörande av informationen, förvarad i amerikanska, israeliska, tyska, svenska, ungerska och engelska arkiv, om WALLENBERG, liksom att ännu mer grundläggande studera de ryska arkiven (KGB:s, president-, regerings- samt den militära underrättelsetjänstens arkiv m. fl.)

För att fastställa detaljer om WALLENBERGs vistelse i Sovjetunionen, ställs i vissa publikationer frågan om utforskandet av V. LANGFELDERs öde som pågår samtidigt.

Om man betänker det ovan framlagda föreslås följande:

1. Beaktande den omfattande utforskningen av ryska stats- och myndighetsarkiv som bedrivs av medlemmarna i den rysk-svenska gruppen samt av oberoende experter, skulle det vara lämpligt att, för kommissionens ryska medlemmar och oberoende experter, söka få tillgång till ändamålsenlig forskning i utländska arkiv, däribland svenska, amerikanska, engelska, israeliska, ungerska och tyska, vilket direkt eller indirekt skulle hjälpa till att belysa WALLENBERGs och LANGFELDERs öden. En sådan ömsesidig utforskning av historiskt material skulle, enligt min mening, tillåta en utrensning av diverse politiska rester vid lösandet av detta problem. Det skulle också

kunna rikta den ryska och utländska allmänhetens uppmärksamhet på ett mer tillförlitligt arkivmaterial.

2. Ett genomförande av en vetenskaplig sammanställning av alla dokument som någonsin framkommit om WALLENBERG och LANGFELDER, däribland även de dokument som finns i Sverige samt att med utgångspunkt från resultaten av denna sammanställning förbereda en analytisk publikation.

3. Med den rysk-svenska gruppens resultat som underlag genomföra "rundabordssamtal" med deltagande av arbetsgruppens medlemmar, experter, historiker och journalister som sysslar mer WALLENBERGs öde.

4. Det ovan nämnda arbetet bör helst hållas inom den närmaste tiden för att förekomma framtida frågor från offentligt håll, allmänheten och massmedia.

5. En granskning av möjligheten att föreviga WALLENBERGs minne i Ryssland.

V. P. GALITSKIJ

Expert i arbetsgruppen, jur. lic., docent

2 april 1993

FÖRTECKNING

över dokumentkopior om Raoul Wallenberg, överlämnade till den svenska sidan

1. Fängelsekort av den 6 december 1944 från Lubjanka för Willy Rödel.
2. Samma kort (baksidan) med anteckning om Willy Rödels föregående uppehållort (utan datum).
3. Läkarutlåtande om Willy Rödel. 12 september 1947.
4. Brev från chefen för MGB's tredjehuvudstyrelses 4:e avdelning, Kartasjov, till chefen för MGB's inre fängelse Mironov. Den 14 oktober 1947.
5. Förteckning över W. Rödels tillhörigheter. 15 oktober 1947.
6. Meddelande från överste Mironov till Kartasjov om W.Rödels död med bilagd rättsmedicinsk undersökningsakt rörande undersökning av W.Rödels lik. 16 oktober 1947.
7. Rapport om N.A. Bulganins telegram till befälhavaren för andra ukrainska fronten angående översändningen till Moskva av de i Budapest anhållna schweiziska diplomaterna Meyer Max och Feller Gerald samt det slovakiske sändebudet Jan Spisjak. 29 januari 1945.
8. Rapport om de i Ungern arresterade G.R. Feller, M. Meyer och J. Spisjak (utan datum).
9. Protokoll från förhör av den anhållne löjtnanten i holländska armén, H. Vandervaals. 26 februari 1946.
10. Rapport om H.Vandervaals, sammanställd av medlemmen i den rysk-svenska arbetsgruppen V.K. Vinogradov. 13 april 1993.
11. Rapport om D.E. Demtjenko. 13 april 1993.
12. Rapport om N.K. Sjinkarenko-Katz. 13 april 1993.
13. Rapport om R.E. Kuzmina. 13 april 1993.
14. Order från divisionsbefälhavaren om att sända arresterade fångar till divisionsstabens underrättelseavdelning. 5 januari 1945.
15. Order från kårbefälhavaren att bevaka den svenska missionen i Budapest. 3 januari 1945.
16. Order från befälhavaren vid 317 skyttedivisionen om bevakning av ungerska missionen och medlemmar i den ungerska regeringen, samt den svenska missionen. 12 januari 1945.
17. N.A. Bulganins telegram till befälhavaren för andra ukrainska fronten. 17 januari 1945.
18. Rapport från Zacharov om att, vid sidan av R.Wallenberg, andra medarbetare vid svenska samt schweiziska missionerna upptäckts i Budapest. 20 januari 1945.
19. Telegram från N.A. Bulganin till andra ukrainska fronten om arrestering av de schweiziska diplomaterna. 17 januari 1945.
20. Telegram från Zacharov till N.A. Bulganin om avsändandet av R.Wallenberg till Moskva. 25 januari 1945.
21. Uppteckning av telefonsamtalet med armégeneralen P.I. Ivasjutin. 12 april 1993.
22. E.M. Sasovskijs minnen.
23. Rapport om jämförelseanalys av öppna publikationer om R.Wallenbergs öde under perioden augusti 1987 - februari 1993.

ПЕРЕЧЕНЬ

ксерокопий документов, переданных шведской
стороне о Р.Валленберге

- I. Тюремная карточка Лубянской тюрьмы на Вилли Ределя.
6 декабря 1944 г.
2. Та же карточка (оборотная сторона) с отметкой о месте прежнего пребывания В.Ределя. (без даты).
3. Врачебная справка на В.Ределя. 12 сентября 1947 г.
4. Письмо начальника 4 отдела ЗГУ МГБ СССР Карташова начальнику внутренней тюрьмы МГБ Миронову. 14 октября 1947 г.
5. Опись вещей В.Ределя. 15 октября 1947 г.
6. Сообщение полковника Миронова Карташову о смерти В.Ределя с приложением Акта судебно-медицинского исследования трупа В.Ределя. 16 октября 1947 г.
7. Справка о посылке Н.А.Булганиным командующему 2-м Украинским фронтом телеграммы о направлении в Москву задержанных в Будапеште швейцарских дипломатов Мейер Мак и Феллер Геральд и словацкого посланника Ян Спишьяк. 29 января 1945 г.
8. Справка на задержанных в Венгрии Г.Р.Феллера, М.Мейера, Я.Спишьяка. (без даты).
9. Протокол допроса задержанного лейтенанта голландской армии Х.Вандерваальса. 26 февраля 1946 г.
10. Справка на Х.Вандерваальса, составленная членом российско-шведской группы В.К.Виноградовым. 13 апреля 1993 г.
- II. Справка на Д.Е.Демченко. 13 апреля 1993 г.
12. Справка на Н.К.Шинкаренко-Кац. 13 апреля 1993 г.
13. Справка на Р.Е.Кузьмину. 13 апреля 1993 г.
14. Приказ командира дивизии о направлении захваченных пленных в разведотдел штаба дивизии. 5 января 1945 г.
15. Приказ командира корпуса об охране в Будапеште шведской миссии. 3 января 1945 г.

16. Приказ командира 317 стрелковой дивизии об охране венгерской миссии и членов венгерского правительства, а также шведской миссии. 12 января 1945 г.
17. Телеграмма Н.А.Булганина командующему 2-м Украинским фронтом. 17 января 1945 г.
18. Докладная Захарова об обнаружении в Будапеште помимо Р.Валленберга сотрудников миссий Швеции и Швейцарии. 20 января 1945 г.
19. Телеграмма Н.А.Булганина командующему 2-м Украинским фронтом об аресте швейцарских дипломатов. 17 января 1945 г.
20. Телеграмма Захарова Н.А.Булганину об отправке Р.Валленберга в Москву. 25 января 1945 г.
21. Запись телефонного разговора с генералом армии П.И.Ивашутиным. 12 апреля 1993 г.
22. Воспоминания Е.М.Сасовского.
23. Справка по результатам сравнительного анализа открытых публикаций о судьбе Р.Валленберга за период с августа 1987 г. по февраль 1993 г.

Всего: 23 документа на 36 листах

1. Фам. <u>Редель</u>	Орган <u>В/н</u>
2. Имя <u>Вилья</u>	Есть арестован
3. Отч. <u>Герасимов</u>	Отец <u>Вилья</u>
4. Год рож. <u>1887</u>	Место рож. <u>Зона</u>
5. Место рож. <u>Зона</u>	Место дел <u>Зона</u>
6. Адрес <u>там же</u>	Сл. <u>З. С. Ур.</u>
7. Проф. (спец.) <u>дипломатический работник</u>	Арх. <u>З. С. Ур.</u>
8. Место работы, должн. <u>Герасимовское посольство в Бухаресте адъютант посла</u>	Сл. <u>З. С. Ур.</u>
9. Парт. <u>от</u>	10. Нап. <u>Кемеров</u>
11. <u>Варшавское</u>	Досто. <u>З. С. Ур.</u>
12. Арестован <u>8/11</u>	13. Характер преступ. <u>В/н</u>
14. Ст. ст. УК <u>Вн. т. мо. НКЗ ССР</u>	15. Карточка заполнена <u>Вн. т. мо. НКЗ ССР</u>
Указать название тюрьмы, КМЗ, лагеря, колонии	
Указательный палец правой руки	

(17)

Кем осужден			
Когда	ст. ст. УК	срок	лет
начало срока	конец срока		
Курьбын 5/хп 44с 4.3 Регр мн 29/хп 44с 1. с/з 44с 44с 44с 27/хп 44с 44с 44с 44с 44с 15/хп 44с 44с 44с 44с 44с			
Кв: 1850/в. 227 очис			
Форма № 1		зак. 1529	

ВРАЧЕБНАЯ СПРАВКА

По заданию начальника внутренней тюрьмы МГБ СССР,
осмотрен(а) заключенный(ая) Редель Вилли
50 лет

при чем обнаружено следующее: Зане. тахцеитиз на
боли в области сердца, слабость, бессон-
ница.
(описание объективных данных)

Объект: Зане. бледный, Слизистые синюшные
Тупые бо уд. 61', слабого наполнения. Сосуды
склерозированы. Границы сердца расширены, тонны
Диагноз по русски сердца тупые, диастолический
и систолический шум, на верхушке. Акушит
на сердце. В легких сухие и един. влажные
хрипы. Живот вздут. Сухие кишечные рефлексы
уменьшены.
Выводы Аскариозированный порок
сердца.

Выводы: Необходимо усилить питание. Абсолют-
ный покой. Уменьшить прогулки на воздухе
Аскариозное лечение /сердечные препараты:
каждый, коффеин и др./

Нач. Санчасти Внутренней тюрьмы
МГБ СССР _____ медслужбы

Врач майор _____ медслужбы

Р. Жуков

12 сентября 1947 г.

(4)

НАЧАЛЬНИКУ ВНУТРЕННЕЙ ТЮРЬМЫ МГБ СССР
ПОЛКОВНИКУ

тов. МИРОНОВУ

24 октября

7

Прошу этапировать в Красногорский
лагерь №7 МВД СССР военнопленного РЕДЕЛЬ
Вилли содержащегося во Внутренней тюрьме.

Указания о приеме от Вас РЕДЕЛЬ
начальнику Красногорского лагеря даны.

НАЧАЛЬНИК 4 ОТДЕЛА 3 ГЛ УПРАВЛЕНИЯ
МГБ СССР

ПОЛКОВНИК (КАРТАШОВ И)

№№ хр-ления	Дата и место встр. и покупок	Л. № квитанций	Фамилия, имя и отчество владельцев до, сына, мужа до, сын и дочь	Количество мест (вещ.) и их цена для (по- купки, сына, мужа) до, сын и дочь	Наличие документов	Фамилия кл- ма, прини- мавшего вещь, ценности, дети	Ко- го, или выданы владельцу, М.М. нарядов и М.М. стран, где пошлины отправ. документов	Куда отправлены и когда	Расписки кл-дов- щика, савашего вещи
✓	8.6.49 Вену Они	223 581	Богдан. Вилан.	1 человек	28 шт.	Бришур	193-47-урия в изд-во Вену выданы на ур-е Вену		

6

а.с.

С С С Р

МИНИСТЕРСТВО
ГОСУДАРСТВЕННОЙ
БЕЗОПАСНОСТИ

Внутренняя тюрьма

16 Октября 1947 г.

№ 157

гор. МОСКВА

НАЧАЛЬНИКУ 4 ОТДЕЛА 3 Гл.УПРАВЛЕНИЯ МГБ СССР

ПОЛКОВНИКУ

тов.КАРТАШОВУ.

В дополнение к моему устному сообщению сообщению о смерти во время этапирования в лагерь военнопленных № 27 15 Октября с.г. РЕДЕЛЬ Вилли 1897 г.рождения числящегося за 4-м Отделом 3 Гл.Управления МГБ СССР, при этом сопровождаю акт вскрытия в больнице Бутырской тюрьмы МВД СССР, трупа указанного РЕДЕЛЬ.Одновременно прошу Вашего срочного распоряжения о предании кремации трупа.

ПРИЛОЖЕНИЕ: акт.

НАЧАЛЬНИК ВНУТРЕННЕЙ ТЮРЬМЫ МГБ СССР
ПОЛКОВНИК

(МИРОНОВ)

А К Т

Судебно-медицинского исследования трупа РЕТЕЛЬ Вилли 1897 года рождения.

Вскрытие произведено 16 Октября 1947 года судмедэкспертом г.г. Москвы СЕМЕНОВСКИМ в присутствии Пом.нач. с.я.части Буттюръмы подполковника медицинской службы ФИНАЕВА и врача капитала медицинской службы ТЫШКЕВИЧ.

А. НАРУЖНЫЙ ОСМОТР.

Труп мужчины выше среднего роста, правильного сложения, умеренного питания. Общий цвет кожных покровов трупно-бледный. Трупные пятна фиолетового цвета, хорошо выражены на задней поверхности трупа. Окоченение сохранено во всех группах мышц.

На голове ничего особенного. Конъюнктивы глаз и склеры бледные, роговицы прозрачные, блестящие, зрачки равномерно, умеренно расширены. Ушные, носовые отверстия и полость рта свободны, чисты. Слизистая губ бледно фиолетового цвета, без повреждений. Выбитых зубов не имеется. Кости лицевого скелета целы. По окружности носа, рта и на коже шеи ссадин и кровополтеков не имеется.

Лицо, шея, верхняя часть груди синюшны.

Живот полный. Наружные половые органы без изменений.

На верхних, нижних конечностях и спине ничего особенного.

Б. ВНУТРЕННИЙ ОСМОТР.

Мягкие покрыва головы, кости свода и основания черепа не повреждены. Твердая мозговая и мягкая мозговая оболочки - без особых изменений. Органы шеи целы, без кровополтеков.

Органы грудной и брюшной полостей расположены правильно. В полости перикарда около 50 куб. см. прозрачной серозной жидкости. Сердце размерами 24 x 12 x 6 см., в полостях его темная жидкая кровь. Жировая клетчатка

Позвоночник, грудина, ребра, кости таза верхних и нижних конечностей це

ПАТОЛОГО-АНАТОМИЧЕСКИЙ ДИАГНОЗ.

Резко выраженный общий атеросклероз, с преимущественным пораже-
нием венечных артерий. Начинающийся атеросклеротический нефроцироз
Небольшая гипертрофия сердца. Венозное полнокровие внутренних органов
Незначительный отек легких.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ.

Смерть РЕТЕЛЬ Вилли 2897 года рождения наступила внезапно, от
болезненных причин; а именно от паралича сердца на почве резкого скле-
роза венечных артерий с присоединением ангиоспазма.

СУДЕБНО-МЕДИЦИНСКИЙ ЭКСПЕРТ г.Москвы

Семеновский /СЕМЕНОВСКИЙ/

При вскрытии присутствовали:

Пом. нар. комиссариата Бутырьмы
полковник мед.службы

Финаев /Финаев/

врачская капитан мед.службы

Тышкевич /Тышкевич/

(7)

СПРАВКА

по ш/т № 1367/ш от 27/1-45г. /копия/.

тов. АБАКУМОВУ

Тов. БУЛГАНИН в адрес команд. 2-м Украинским фронтом на № 1207
1274 /ЗАХАРОВА/ телеграфирует:

Задержанных в Будапеште швейцарцев МАЙ ЭРИ, МАК и ФЕЛЛЕР
Геральд, словацкого посла ЯНЕ ПЕШАК арестовать и также, как ВАЛЕНБЕР-
Г, направить в Москву.

Выполнение этой операции возлагается на аппарат контрразвед-
ки "СМЕРШ".

Вам надлежит обеспечить необходимые средства по заявке
"СМЕРШ".

Время отправки и фамилию старшего сопровождающего сообщите.

Подписал:

БУЛГАНИН.

Резолюции:

1. тов. БУРАШНИКОВУ, свяжитесь с КОРОЛЕВЫМ. Обеспечьте прием и
содержание. БАВИЧ. 29/1-45г.

Справку снял:

ОПЕРУПолномоченный 2 ОТДЕЛА ГУКР "СМЕРШ"
ст. лейтенант -

Сенцов

/ЕНЦОВИЦКИЙ/

7/П-45г.

С П Р А В К А

Феллер Геральд Рихардович, 1913 года рождения, уроженец города Берна (Швейцария), руководитель швейцарской миссии в Венгрии

16 февраля 1945 года по указанию заместителя Наркома обороны СССР Н.А.Булганина был задержан в Будапеште и направлен в распоряжение ГУКР "Смерш" НКО СССР в Москву. Содержался в Лефортовской тюрьме НКВД СССР.

25 января 1946 года по указанию НКВД СССР репатриирован на родину.

Мейер Макс, 1913 года рождения, уроженец Устер (Швейцария), секретарь швейцарского посольства в Венгрии.

10 февраля 1945 года по указанию заместителя Наркома обороны СССР Н.А.Булганина был задержан в Будапеште и направлен в распоряжение ГУКР "Смерш" НКО СССР. Содержался в Лефортовской тюрьме.

25 января 1946 года по указанию НКВД СССР репатриирован на родину.

Спишьяк Ян, 1901 года рождения, уроженец деревни Чишка-Брезово Лученецкого округа, посланник словацкой республики в Венгрии.

8 февраля 1945 года по указанию заместителя наркома обороны СССР Н.А.Булганина был задержан в Будапеште и направлен в распоряжение ГУКР "Смерш" НКО СССР. Содержался в Лефортовской тюрьме.

8 января 1947 года передан представителям Чехословацкой республики.

9

ПРОТОКОЛ ДОПРОСА

задержанного лейтенанта голландской армии ВАН-ДЕР-ВААЛЬС

от 26 февраля 1946 года

ВОПРОС: - На предыдущих допросах вы показали, что будучи в Будапеште вы установили связь с английской разведкой. Покажите об этом подробно?

ОТВЕТ: - В октябре 1944 года в г. Будапеште я установил связь с сотрудником "Интеллидженс-Сервис" ХОРОСТИ. Является ли это настоящим именем этого офицера утверждать не могу, так как он мне своего имени никогда не называл, а узнал я его фамилию позже от офицера венгерской армии ШАНДЕЛЬ Карла, с которым я по заданию ХОРОСТИ перешел к русским.

С ХОРОСТИ я познакомился через своего приятеля ЦЕРКОВИЦ, венгерца по национальности, который оказывая, нам голландским офицерам содействие, снабжая нас чистыми бланками для изготовления фиктивных документов военнопленным, бежавшим из лагерей и укрывавшимся в Будапеште.

В сентябре 1944 года ЦЕРКОВИЦ сказал мне, что один английский офицер желает познакомиться со мной. Получив мое согласие на встречу с этим офицером, ЦЕРКОВИЦ в начале октября 1944 года повел меня в ресторан "Вайс", представил ожидавшему нас там неизвестному человеку, а сам сразу же ушел, оставив меня с ним. Последний рассказал мне, что он английский офицер, работает от английской разведки, что ему известно кто я и чем занимаюсь в Будапеште и каким образом ^{мы} голландские офицеры, в Будапеште достаем себе фиктивные документы. Затем он спросил меня, не желаю ли я оказать ему услугу в изготовлении некоторых документов. Я ответил согласием и через некоторое время выполнил эту просьбу

ВОПРОС: - Покажите подробно обо всем, что вам известно о лицах, с которыми вы имели связь в период своего пребывания в Будапеште?

ОТВЕТ: - В период моего пребывания в Будапеште, я кроме названных лиц имел связь со следующими лицами:

1. ФЛЕДЕРИУС, около 70 лет, до войны работал голландским генеральным консулом в Будапеште, а затем после разрыва дипломатических отношений с Голландией, остался в Будапеште и работал в шведском посольстве по оказанию помощи голландским гражданам.

Познакомился я с ним в октябре 1943 года в шведском посольстве.

ВОПРОС: - С кем, кроме ФЛЕДЕРИУС вы в шведском посольстве имели связь?

ОТВЕТ: - Кроме ФЛЕДЕРИУС, я один раз встречался с секретарем шведского посольства АНГЕР, когда в начале сентября 1943 года обратился в посольство за помощью. Он опрашивал меня при заполнении анкеты для выдачи паспорта. В октябре 1944 года я один раз имел разговор с сотрудником шведского посольства ВАЛЛЕНБЕРГОМ. Я хотел тогда по просьбе САЛАИ помочь через ВАЛЛЕНБЕРГА одной еврейке. ВАЛЛЕНБЕРГ как раз занимался вопросами оказания помощи евреям.

Протокол записан с моих слов верно и прочитан на понятном мне немецком языке.

ДОПРОСИЛ: ПОМ НАЧАЛЬНИКА 1 ОТД. 2 ОТДЕЛА ГЛ. УПР. "СМЕРШ"
М а й о р

Симонович (СИМОНЧУК)

С П Р А В К А

Вандерваальс Херит (Герит), 1920 года рождения, уроженец города Сурбая (бывшая Голландская Индия), голландец, лейтенант голландской армии, 8 декабря 1944 года в районе с.Чириб (Венгрия) арестован ОКР "Смерш" 4 Гвардейской армии по подозрению в принадлежности к английской разведке. При аресте у него были изъяты документы на английском, немецком и французском языках со сведениями о политической обстановке в Венгрии и разведывательными данными войскового характера.

С 14 января 1945 года содержался во Внутренней и Лефортовской тюрьмах в качестве военнопленного. 17 апреля 1948 года направлен в больницу Бутырской тюрьмы. 11 августа 1948 года он умер от туберкулеза легких. Труп кремирован 13 августа того же года.

Личное дело арестованного хранится в Центре хранения историко-документальных коллекций.

Член российско-шведской
группы

"13" апреля 1993 года

В.К.Виноградов

С П Р А В К А

Демченко Дмитрий Емельянович, 1900 года рождения, уроженец с.Михайловка Васильевского района Днепропетровской области, в звании подполковника в январе 1954 года уволен в запас ВС СССР и проживал в г.Алма-Ате.

В апреле 1966 года переехал на постоянное местожительство в г.Пятигорск и проживал на улице Пирогова, дом 29.

В 1969 году семья Демченко выехала из Пятигорска и о их местонахождении в настоящее время сведениями не располагаем.

По учетам Ставропольского краевого адресного бюро Демченко Д.Е. не проходит.

Член российско-шведской
группы

"13" апреля 1993 года

В.К.Виноградов

С П Р А В К А

В связи с заявлением Натальи Шинкаренко на пресс-конференции в Брюсселе в феврале 1993 года об отбывании ею наказания в лагере в Горьковской области совместно с Раулем Валленбергом и предъявлением фотографии лагерного музыкального ансамбля за 1955 год, где якобы изображен заключенный шведский дипломат, проведена необходимая проверка.

По сообщению руководства Нижегородского управления Министерства безопасности Р.Валленберг в картотеках заключенных, отбывавших наказание в местах заключения на территории области, не значится, нет также данных о нем и в картотеке, где учитывались умершие заключенные.

Шинкаренко-Кац Наталья Кирилловна, 1925 года рождения, уроженка села Лебедевка Вышедубечанского района Киевской области, 8 декабря 1951 года военным трибуналом войск МГБ Киевской области по обвинению в измене Родине осуждена к 25 годам лишения свободы. Отбывала наказание в Унженском лагере Горьковской (ныне Нижегородской) области. Каких-либо сведений об ансамбле в сохранившихся документах этого лагеря не имеется. По приказам и спискам заключенных Унженского лагеря Р.Валленберг не проходит.

Член российско-шведской группы

"13" апреля 1993 года.

В.К.Виноградов

С П Р А В К А

По запросу на имя начальника Управления МБ РФ по г.Санкт-Петербургу и области Черкесова Виктора Васильевича за подписью последнего 30 марта 1993 года в мой адрес поступило сообщение о результатах беседы с Кузьминой Раисой Емельяновной, 1912 года рождения, которая в настоящее время проживает в городе Санкт-Петербурге.

Беседа проводилась 29 марта 1993 года по причине того, что врач Кузьмина Р.Е. в прошлом находилась в подчинении начальника санчасти Внутренней тюрьмы МТБ СССР Смольцова А.Л., который 17 июля 1947 года написал рапорт о смерти Рауля Валленберга.

В ходе беседы с сотрудниками Санкт-Петербургского управления Кузьмина Р.Е. сообщила, что о содержании Валленберга и Лангфельдера в тюрьмах НКВД-МТБ она узнала из средств массовой информации и выразила просьбу более ее по вопросам прошлой работы в органах внутренних дел и госбезопасности не беспокоить, так как она этот факт скрывает даже от своих родственников.

Член российско-шведской группы

В.К.Виноградов

"13" апреля 1993 года

КОМАНДИРАМ 571, 606, 761 СП и 773 АП

КОМАНДИР ДИВИЗИИ ПРИКАЗАЛ:

1. При захвате пленных, ни в коем случае не задерживать их в частях, а брать на учет и немедленно направлять в разведотделение штаба дивизии.

Отп. 5 вкз.

НАЧАЛЬНИК ШТАБА 317 СД
Гв. ПОДПОЛКОВНИК

РАТА /

вкз. № 1 - в дело
вкз. № 2-5 част
по расчету
испол. ГОРОДАНКИН
5.1.45 года
Н.В.

НАЧ. 1 ОТДЕЛЕНИЯ ШТАБА
МАJOR

ОШИРНОВ

Секретно
вкз. № 1

КОМАНДИРАМ 571, 606, 761 СП и 773 АП

За последнее время отмечены случаи отправки не опротестованных пленными, представляющих ценность, не по назначению.

КОМАНДИР ДИВИЗИИ ПРИКАЗАЛ:

Впредь, всех военнопленных и перебежчиков направлять только в разведотделение дивизии для допроса и отправки их на пункты военнопленных.

Отп. 5 вкз.

НАЧАЛЬНИК ШТАБА 317 СД
Гв. ПОДПОЛКОВНИК

РАТА /

вкз. № 1 - в дело
вкз. № 2-5 част
по расчету
испол. ГОРОДАНКИН
5.1.45 г.
Н.В.

НАЧ. 1 ОТДЕЛЕНИЯ ШТАБА
МАJOR

ОШИРНОВ /

КОМАНДИРАМ 68 Гв., 69 Гв., 297 и 317 СД
ТОЛЬКО 317 СД

В окруженном БУДАПЕШТЕ осталась и якобы, скрывается в
подполье Шведская миссия.

КОМАНДИР КОРПУСА ПРИКАЗАЛ:

В случае обнаружения скрывающейся шведской миссии при
занятии БУДАПЕШТА, принять меры к охране ее и немедленно довести
СОСТАВ МИССИИ

Послание..... - К.И. ДИНИЕЛЬСОН
Секретарь..... - ПЕР АНТЕР
Консул..... - ИНГЕ ЕНМАРК
Лектор..... - РАЛЬФЕР ЛАСГЛЕТ
Секретарь..... - РАУЛЬ ВАЛЕНБЕРГ
Аташе..... - ЛАРС ВЕРГ
Канцелярский сотрудник..... - ГЕТЕ КАРИССОН
Стенографистки..... - МАРТИНА БАУЭР и
А.М.К. НИЛЬСОН

П.П. НАЧАЛЬНИК ШТАБА КОРПУСА
ГВ. ГЕНЕРАЛ-МАJOR В СОСЕДОВ-

С ПОДЛИННЫМ В Е Р Н О:
НАЧ. 1 ОТДЕЛЕНИЯ ШТАБА 317 СД
МАJOR

Синица
О МИРНОВ /

Лек №3
Отв. 6 вкз.
Ген. 1-8 частям
Р.Р. на подлиннике
3.1.45 года
Н.В.

В

П Р И К А З А Н И Е

ЧАСТЯМ 317 СТРЕЛКОВОЙ КРАСНОЗНАМЕННОЙ ДИВИЗИИ.

1.45 г.

Действующая Армия.

КОМАНДИР ДИВИЗИИ П Р И К А З А Л:

1. При вступлении Ваших частей в г. БУДАПЕШТ принять меры к ране квартир и семей:

ЧЛЕНОВ ВЕНГЕРСКОЙ МИССИИ В МОСКВЕ ПО СЛЕДУЮЩИМ АДРЕСАМ:

- а/ ПЕРВЫЙ район - улица НАПХЕДЬ, д. № 21, семья Фартухо Габер.
- б/ ПЕРВЫЙ район - ул. МАТРАЙ, дом № 10; семья ТАРНАИ ИШТВАН.
- в/ ЧЕТВЕРТЫЙ район - ул. КЕЧКЕМЕТЕ, дом № 6, семья СЕНТ-ИЗАНИ-ДОМСКОИ.
- г/ ЧЕТВЕРТЫЙ район - ул. графа КАРОИИ, семья ТЕЛЕКИ ГЕЗА.
- д/ ОДИНАДЦАТЫЙ район - ул. МЕСАЛЬ, дом № 7-а, семья НЕМЕСИ ПОНЕФ.

ЧЛЕНОВ ВЕНГЕРСКОГО ПРАВИТЕЛЬСТВА И ИХ СЕМЕЙ ПО СЛЕДУЮЩИМ АДРЕСАМ:

- а/ БУДАПЕШТ, 8-й р-ну, ул. ВЕРЖЕНИ, дом 4 - премьер министр Генерал-полковник МИКЛОШ БЕЛА.
- б/ БУДАПЕШТ - ул. графа КАРОЛЬИ САНДОР, дом 18 и БУДАПЕШТ больница Красного Креста и БУДАПЕШТ, санаторий СИЗСА - министр просвещения граф ТЕЛЕКИ ГЕЕИ.
- в/ БУДАПЕШТ, ул. УЛОКИ, дом 34/п - министр обороны - генерал полковник ВЕРЕСИ ИНОШ.
- г/ БУДАПЕШТ, желтая клиника № 2 и ул. ТЕНЕНИ 114/а - зам. председателя Национального собрания - профессор ШАНТА КАЛЬМАН.
- д/ БУДАПЕШТ, 1-й район ул. МАТРАЙ 10/б - ТАРНАИ ИШТВАН.

2. В окруженном БУДАПЕШТЕ остался и, якобы, скрывается в подполье шведская миссия. В случае обнаружения скрывающейся шведской миссии при взятии БУДАПЕШТА, принять меры к охране ее и немедленно донести. Состав миссии:

Посланник
Секретарь
Консул
Лектор
Секретарь
Атташе
кач. деларский сотрудник
стенографистки

- Н.И. ДИНИЕЛЬСОН
- ПЕР АНГЕР
- ИГТЕ ЕКМЕРК.
- РАЛЬ КЕМЕРЛАСГЛЕТ
- С. ИНОУ.
- РАУЛЬ ХАЛЛЕНБЕРГ
- ЛАРС БЕНТ
- ГЕТЕ КАРССОН
- А.М.К. ВЕЛЬСОН.

10

3. Заранее выделить ответственных офицеров, назначив в их распоряжение по несколько красноармейцев с задачей по догуживанию частей в город, разыскать и взять под охрану указанные квартиры и семьи.

4. Командирам частей к 18.00 12.1.45 г. представить в штаб списки выделенных офицеров, красноармейцев, ответственных за розыск и охрану указанных выше семей и их квартир.

5. О принятых мерах и состоянии квартир и семей доложить.

НАЧАЛЬНИК ШТАБА 317 СКД
ГВ. ПОДПОЛКОВНИК

Смирнов

/РАГЗ/

НАЧАЛЬНИК 1-го ОТД ШТАБА 317 СКД
МАЙОР

Смирнов

/СМИРНОВ/

ОТП. 3 ВКЗ.

ВКЗ. № 1-3 Дело
ВКЗ. № 2-3-адр.

12.1.45 г. ВП

09

18-20

Шифром

С. секретно
Опс. едмисе

(Бул)

Командующему 2-го фр. Грузии
~~Секретно~~ ~~Бул~~ 45
таб. Абхазскому.

а № 987 (Захарова)

нарушенного в восточной части Буданцева
улицы Бенкур ~~секретно~~ ~~защиты~~
Рауль Вагнерберг арестовать и доставить
в Москву.

ответствующим указаниям контрразведке
меры" даны.

исполнению этой задачи обеспечить необходимые
средства.

Время отправки в Москву) и границам
союзнической миссии донесите.

отп 1
исп 1
се 15

Зам. Народного Комиссара
Оборон. Управления - Армия

В. Букачин

1. Букачин

Январь 1945

За и ММ рое. Антонен
 кр 3

В асвоити часи Буданену полимо
 Арсенованого Рауль Валленберг го-
 помитреливо обнародува: леуор-гоуор
 мадектон елика Валленберг Лангел с
 некои Микол Николаевича Урседенов
 Бугорки.

1^а секретари Швейцарскиот посол-
 ства маи Ери Мик, вкупно секрет-
 рари тои не посолства - Валер
 Гарави.

Крому упознаниа как с тим
 посолството.

20^{та}.

12^{та}

Валенберг

копи 1207

17.30 20.7.43

г. Булагин

Куда: НКО.
Кому: Зам. Народного Комиссара обороны
генералу армии - БУЛГАНИНУ. особо важн

На № 5533/ш.

Докладываю:
Арестованный Рауль Валленберг.
Отправлен 25.1.45 года, старший
конвой капитан Зенков Николай
Майвеевич.

25.1.45 Замком ~~Малышевский~~
2402

Писать разборчиво от руки. Черновики подлежат сдаче в шифрорган одновременно с документом.

№ 1619
Получена 155 26.01 1945 г.
Отправлена 200 26.01 1945 г.

Подпись вашифровального

Рай

Запись телефонного разговора
с генералом армии
П.И.ИВАШУТИНЫМ

12 апреля 1993 г.

Связался через третьих лиц с Петром Ивановичем Ивашутиным (1909 года рождения). На мой вопрос о Рауле Валленберге он совершенно определенно заявил, что никогда не встречался с ним и даже не слышал этой фамилии.

Обратил его внимание, что в январе 1945 г. ему была направлена копия шифровки, в которой говорилось, что в восточной части Будапешта обнаружен секретарь шведской миссии Р.Валленберг.

На это он заявил, что не помнит, чтобы читал такую телеграмму. Возможно, он ее вообще не видел. Шли тяжелые бои. Они Буду брали с юга. Потеряли много людей. Немцы и салашисты дрались отчаянно. Они расстреляли даже наших парламентаров. После 2 месяцев боев его армия пошла в сторону австрийской границы. "О Валленберге понятия не имею", - заключил он.

По некоторым данным, сказал я, Р.Валленберг находился летом 1947 г. в Москве. Не приходилось ли Вам встречаться с ним или что-то слышать о нем в одной из тюрем столицы? П.И.Ивашутин подчеркнул, что до 1950 г. он постоянно находился за границей, сначала в Констанце, Румыния, а затем в ГДР. Он увлеченно рассказывал о своей работе с бывшими российскими эмигрантами, в том числе певце Петре Лещенко, лидере кадетов Василии Шульгине, принимавшего когда-то отречение от престола царя Николая II, а позже написавшего несколько книг "Три столицы", "В застенках ГПУ", "Победная поступь" и др. Называл ряд других фактов, касавшихся репатриации в СССР бывших российских эмигрантов.

На мой повторный вопрос, не слышал ли он что-либо о Р.Валленберге позже, когда он занимал один из высоких постов в органах безопасности. Ведь "дело Р.Валленберга" тянется уже ни один десяток лет. При этом я назвал имена следователей Карташова, Копелянского, Соловова.

П.И.Ивашутин определенно заявил, что этими вопросами он не занимался. Это дело контрразведки. В его компетенцию входили: разведка, погранвойска, военные вопросы, атомная промышленность. Работы было всегда много, слухами и сплетнями он не интересовался. Он много ездил по Советскому Союзу, в том числе с иностранными делегациями. На этой ниве он неоднократно встречался с работниками МИДа, включая А.А.Громыко. Особенно добрые отношения у него сложились с первым заместителем министра Василием Василиевичем Кузнецовым.

Он повторил еще раз, что о Р.Валленберге ничего не знает и просил больше не беспокоить его по этому поводу.

Голос П.И.Ивашутина бодрый, я бы даже сказал, жизнерадостный. Он хорошо рассказывает об имевших место событиях и его слова вызывают доверие.

Записал:

СОПРЕДСЕДАТЕЛЬ РОССИЙСКО-ШВЕДСКОЙ
РАБОЧЕЙ ГРУППЫ, ЗАМ.НАЧАЛЬНИКА
ИСТОРИКО-ДОКУМЕНТАЛЬНОГО УПРАВЛЕНИЯ
МИД РФ

В.В. Соколов
В.В. СОКОЛОВ

ЕВГЕНИЙ МИХАЙЛОВИЧ САСОВСКИЙ:

- Я последние годы отбывал заключение в ИТК № 8, город Ново-Петровск, Ново-Петровский район, в 15 километрах от города, бывшее имение графа Шереметьева. Там заключенные были расконвоированы. Ночевать заходили в зону, а так на работу выходили за проходную по пропускам. А я жил за зоной, в конторе, где был мой радиоузел. Там был начальник колонии бухгалтерия, все службы. Радиоузел, как войдешь, направо, налево бухгалтерия и кабинет начальника. Я был радиотехник.

В мою обязанность еще вменили получение почты для заключенных. Почтальон приходил сюда, в штаб, он мне отдавал письма, газеты, а я их вечером относил в зону. Но это вообще было все условно - ограждение, зона. Днем заключенные были свободны, ходили, куда хотели, даже по малину, по грибы. И все - обслуживающий персонал, охрана - даже не считали, что мы заключенные, лояльно относились, хорошо.

Ну вот, однажды собрал почту часов после восьми, а в зону к этому сроку возвращались с работы. Прибегает дежурный офицер и говорит: "Пошли, начальник срочно вызывает". Я посмотрел на часы - около девяти, уже темнело. Говорю: "А что такое случилось?" - "Не знаю, позвонил, немедленно!" Мы с ним идем, заходим в контору, смотрю, дверь моя, радиоузла, вся изрублена топором, и топор лежит. И она вся, дверь, разнесена в щепки. Говорю: "Что такое?". Лейтенант говорит: "Не знаю". И дальше проходим, секретаря уже не было, зашли в кабинет. Начальник сидит за столом... такой, как говорят, с нарушенной психикой человек. На людей он вообще никогда

не смотрел, все изподлобья. Говорит мне: "Где тебя черти носят?" А офицеру говорит: "Ступай!" Тот развернулся, пошел. Опять сидит, насупился, молчит. "Ты видел там, что я..." - "Видел. А что?" - "Ты знаешь, какие у меня нервы!" Протягивает руки: "Ты думаешь, вот это зря дают?!" У него значок почетного чекиста, ромбик и щит.

- Это на кителе? (ЭМ.)

- Не помню, китель или пиджак. Вот здесь, на правой стороне. "Ты думаешь, это зря..." Это он мне, пьяный. Он вообще появлялся на работе час-два, потом еще вечером. Все его так побаивались и ненавидели, даже вольнонаемные, за его грубость, хамство. "Ты знаешь, я вот своими руками в Крыму до двух тысяч расстрелял детей, офицеров. Мне Эля, ~~моя~~ жена, набивала патронами карманы, я с двух рук стрелял, у меня вот здесь мозоли были. Дети обгадятся, от них воняет. Я и кировцев стрелял, и поляков..." И чего-то замолчал.

Я стою, какой-то вопрос задал, сейчас не помню, вроде того, кого сейчас или продолжаете ли? "Всё. Годы три тому назад мне поручили жидовского прихвостня из Швеции. Устроили ему прогулку в "Коммунарку", там в лесочке и уложили. Шведа. Своих не хватает".

Опять насупился: "Пойдем, у меня дома радио не работает". А у него рядом дачка, в низинке, в соснах. Идем к нему туда. Были такие репродукторы большие, помните, там у него винт оказался завернут доотказа, он и не работал. Я отвернул - заработал. Начальник уже успокоился. Бутылка у него стоит на столе недопитая. "Хочешь, налью?" - "Нет,

гражданин начальник". Достает саблю, она висит на стене, эфес позолоченный: "Это мне подарили лично". Мелкокалиберная винтовка висит. Дома никого нет. Еще кинжал какой-то висит. "Ну, не будешь?" - "Не буду". - "Иди!"

Я ушел. Одеялом занавесил комнату, переночевал. Утром он рано пришел: "Иди-ка! .. Ты об этом, что я говорил, не болтай, а то загремишь на этап. Понял?"

Вот все. Он не назвал фамилии, ничего, только "Коммнарку"... После я звонил корреспонденту, вроде подтверждает, что он был в Крыму, да?

- Был. Только офицеров уже тогда там не было, в 37-м (3)

- Давайте уточним год, месяц разговора с начальником

- Это было в 50-м, наверное. Или начало 51-го. Он там же ... видимо, сообщили, что он дверь изрубил, и его тут же убрали, не прошло десяти дней. Это было, наверное, осенью 50-го или весной 51-го, еще тепло было.

- Он точно сказал, что "три года назад"? (Э.М.)

- Сказал, "около трех лет" или "года три назад мне поручили"

- Что побудило вас вспомнить? (В)

- Я в декабре прочел заметку "Тайнственный свидетель о том, что ездили куда-то в Сибирь, ищут этого шведского наместника. Я подумал: не того ли? Позвонил в редакцию, что вспоминаю такой случай, может, он что-то прояснит.

- А по национальности... Вы сказали "жидовский прихистень". А вы знали, имеет ли Валленберг отношение к евреям (3).

- Я вообще не слышал о нем ничего до декабря. А начальник только то сказал, что отвезли его в "Коммунарку", в лесок. Там, действительно, что-то такое есть, и местные жители подтверждают. Я раз ехал в автобусе мимо, и мужчины говорят: "Вот здесь, видишь, дорогу вправо - там Берия расстреляли." Там был устроен металлический шлагбаум и знак висел.

- Сколько проработал у вас этот начальник? (В)

- Мало, меньше года.

- Вашу первую встречу помните?

- Нет.

- Вы часто с ним общались?

- Да нет, вечерами, но не сам, там человек двадцать собиралось, на разнарядке. Они видели, что мне делать нечего на радиоузле, там автоматы, вот дали письма, газеты, а потом предыдущий начальник сказал, что будешь нарядчиком. Это вечером собираются все службы и распределяют бригады заключенных на работы. Я сижу и записываю, кого куда.

- Вас лично он в лицо знал? (В)

- Что радиомеханик? Ну как же! Но все старались его избегать, я в том числе. Вижу, что он идет и - в радиоузел или в сторону. Я вспоминаю еще случай. Я отравился, пошел днем в санчасть, врач меня уложила. А вечером не пустила на разнарядку. Прибегает дежурный офицер: "Ты чего не идешь. Он там орет - на этап отправлю, ишь, пристроился в больницу. Врач побежала объяснять. А на следующий вечер сидит, на меня смотрит, но, правда, ничего не сказал."

- Вы сказали, он жил один? (К)

- Нет, у ~~Меня~~ была жена, мальчик лет двенадцати. Это когда тот случай был, он был один... Однажды я пришел в бухгалтерию, там стоит молодая девушка спиной ко мне, говорит. А все кассиры, счетоводы были заключенные, только один главный бухгалтер, Калина Иван Кириллович, - вольнонаемный. Эта девушка стоит, что-то им рассказывает, потом говорит: "Услышите по радио "диктор Лариса Олесова" - это я, я теперь диктор всесоюзного радио". Это отложилось.

- А кого-нибудь еще из администрации помните? (К)

- Ну вот главный бухгалтер, еще лейтенант, который меня приводил к нему, но фамилии не помню. Очень хороший парень, молодой, он, наверное, жив.

- А заместитель у начальника был? (З)

- По службам были - зоотехник... Наверху был офицерский дом.

- Фамилии того лейтенанта не помните?

- Нет. Личность хорошо помню, а фамилию... Года через два я его встречал.

- А жена ваша в курсе дел? (Э.М.)

- Я и через год, как вышел, в 52-м все это ^{ей} рассказал. Теперь она ругается: "Зачем ввязался в это дело, тебя тепе

..."

С П Р А В К А

по результатам сравнительного анализа открытых публикаций о судьбе Рауля Валленберга за период с августа 1987 г. по февраль 1993 г.

Сравнительному анализу были подвергнуты 60 открытых публикаций о судьбе Рауля Валленберга, изданных как в нашей стране, так и за рубежом, охватывающих период с августа 1987 года по февраль 1993 года. В основу этих публикаций были положены, как правило, официальные документы или высказывания участников событий, связанных с жизнью и деятельностью Р.Валленберга. Наибольшее количество публикаций относится к периоду после августа 1987 года. Все публикации газетного и журнального характера.

Анализ содержания публикаций, изданных за рубежом, в основном в Швеции ("Свенска Дагбладет", "Экспрессен" и др.), в Англии ("Обсервер", "Таймс" и др.), показал, что они написаны на архивных документах, в разное время полученных от МИД СССР и других ведомств СССР и России, а также на официальных показаниях бывших военнопленных, которые по освобождении дали показания о встречах с Валленбергом, или на заявлениях официальных лиц Советского Союза и России по данному вопросу.

В Советском Союзе, а затем и в России, в подавляющем большинстве все публикации основаны на данных, опубликованных в иностранных государствах, и, в меньшей степени, на заявлениях фактически и мнимых свидетелей, сообщавших о тех или иных фактах из жизни Р.Валленберга в Венгрии и СССР.

К наиболее полным публикациям можно отнести статьи следующих авторов: Кронида Любарского (журнал "Страна и мир", 1990 г.,

№ 5, с.35-52), Владимира Пещерского (журнал "Новое время", 1989 г. № 22, с.40-43), Алексея Карцева (газета "Комсомольская правда" от 15.09.89 г. и от 19.01.90 г.), редакционная статья еженедельника "Московские новости" от 15.10.89 г., № 42, с.4, Юрия Калабухова (журнал "Молодая гвардия", 1990 г., № 6, с.191-203), Вадима Биштейна ("Независимая газета" от 25.04.91 г., с.4), Михаила Ботяна ("Рабочая трибуна" от 30.09.90 г., № 223, с.4), Константина Иванова ("Независимая газета" от 03.12.91 г., с.4), Андерса Хассельбома (Швеция, "Дагенс Нюхтер" за 1991 г. - неточно).

В перечисленных выше статьях содержатся достаточно самостоятельные выводы и обобщения, во многих случаях дается критическая оценка тех или иных известных фактов из жизни и деятельности Р.Валленберга в Венгрии и на территории Советского Союза. Авторы остальных статей (в общей сложности - 51) повторяют или по своему интерпретируют то, что было опубликовано другими.

Все публикации, которые отнесены к наиболее серьезным, можно условно разделить на две группы. К первой группе относятся публикации, в которых деятельность Валленберга на территории Венгрии, расценивается как деятельность гуманная. В них только в превосходной степени показана его дипломатическая работа и личные способности. Наряду с этим резко осуждается советская сторона и ее действия в отношении Валленберга. В их числе в первую очередь являются публикации Вадима Биштейна, Кронида Любарского и Алексея Карцева.

Вторая группа авторов статей признает важность миссии Р.Валленберга, но в их публикациях ставятся под сомнение (и подчас достаточно аргументированно) его личные возможности по решению такой серьезнейшей проблемы, как спасение лиц еврейской нацио-

нальности на территории оккупированной фашистами Венгрии. При этом высказывается мнение о его связях с немецкой и американской разведками. На основании подобных фактов такие авторы считают, что у советской стороны были основания для задержания шведского дипломата и последующего ареста. Например, публикации Юрия Калабухова, Константина Иванова, Андерса Хассельбома и Владимира Пещерского.

В обеих группах публикаций красной нитью проходит мысль о том, что Р.Валленберг был арестован 17 января 1945 года и погиб (умер насильственной смертью) 17 июля 1947 года или в период до 1956 года.

Подавляющее большинство авторов серьезных публикаций считают, что Валленберга в живых нет, однако по их мнению следует продолжать выяснение "по минутно" жизнь и деятельность Рауля, начиная с 1944 года. Они считают, что для установления исторической справедливости целесообразно обнародовать информацию о Валленберге, хранящуюся в архивах США, Израиле, Германии, Швеции, Венгрии и Англии, а также более фундаментально изучать российские архивы (КГБ, президентский, правительственный, военной разведки и т.д.).

Для уточнения деталей нахождения Валленберга в СССР в отдельных публикациях ставится вопрос об одновременном изучении судьбы Вильмоша Лангфельдера.

С учетом вышеизложенного предлагается:

I. Учитывая глубокое изучение государственных и ведомственных архивов России членами российско-шведской группы и независимыми экспертами, следовало бы добиваться допуска российских членов комиссии и независимых экспертов к целенаправленному изучению зарубежных архивов, в том числе Швеции, США, Англии, Израиля.

Венгрии и Германии, которые прямо или косвенно помогли бы осветить судьбы Р.Валленберга и В.Лангфельдера. Такое обоюдное изучение исторических материалов позволило бы, по моему мнению, исключить всякие политические и иные наслоения в решении данной проблемы и могло бы переключить внимание российской и иностранной общественности на более достоверную архивную информацию.

2. Провести научное обобщение всех выявленных когда-либо документов о Р.Валленберге и В.Лангфельдере, в том числе и тех документов, которые имеются в Швеции по этому вопросу. На основе результатов обобщения подготовить аналитические публикации.

3. По результатам работы российско-шведской группы провести "круглые столы" с участием членов рабочей группы, экспертов, историков и журналистов, занимающихся судьбой Р.Валленберга.

4. Данную работу желательно провести в ближайшее время с целью упреждения будущих запросов со стороны официальных лиц, представителей общественности и средств массовой информации.

5. Рассмотреть вопрос о возможности увековечения памяти Р.Валленберга в России.

Эксперт рабочей группы
кандидат юридических
наук, доцент

В.П. Галицкий

"2" апреля 1993 г.